

1

Inhoud van de cursus

- Boek is de basis
- College 1 is een historische inkadering (college 1- lees Hst 1)
- Vervolgens een korte schets van de vier denkers (college 2, geen te lezen tekst)
- Daarna volg ik het boek met steeds drie invalshoeken; (lees iedere week een hoofdstuk)
- De tekst (boek zie leeswijzer)
- De filosofie
- De tijdgeest
- College tien is een slottekst (zie website)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

2

Achtergrond Historisch

- Nationalisering in nieuwe landen (Italië, Duitsland)
- Democratie in nieuwe fase, populisme komt op (Italië, Spanje, Duitsland)
- Eerste wereld oorlog,
- Revoluties en pogroms in Rusland.
- Chaos in Europa (herindeling en vluchtelingen)
- Met name Joden zijn al begonnen aan de vlucht voor vervolging vóór de tweede wereldoorlog,
- Terugkeer naar het normale vooroorlogse leven wordt gewenst, maar blijkt onmogelijk. Radicalisering en geweld in heel Europa.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

3

Februari 1933 (de winter van de literatuur)

- Boek van Uwe Wittstock. Beschrijft de chaos en de turbulentie treffend.
- "Dansen op de vulkaan"
- Middelengebruik,
- Grote verschillen arm- rijk, extravagante feesten en toenemende armoede,
- Vluchtelingen problematiek,
- Cancel cultuur vanuit links en rechts die ondertussen uit het oog verliest wat er werkelijk gebeurt qua machtswissel,
- Grote behoefte aan snelle oplossingen maakt dat lastige juridische vragen worden overgeslagen.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

4

Joodse en christelijke wortels

- Arendt uit geassimileerd gezin dat protestants werd, studeert theologie en filosofie, noemt zich niet-gelovig.
- Weil uit geassimileerd gezin dat agnostisch is, na mystieke ervaringen wordt ze (eclectisch) gelovig, Ze verwerpt het concept kerk.
- De Beauvoir heeft een katholieke moeder, maar wordt op haar 14de na existentiële crisis atheïst.
- Rand heeft joodse ouders, maar wordt al jong atheïst. Ze vindt zichzelf opnieuw uit op de boot naar Estland naar Engeland. Alisa Rosenbaum wordt Ayn Rand (194)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

5

Filosofische geschiedenis

- De denkers van vóór en net na de eerste wereldoorlog hebben grote invloed op deze vier vrouwen.
- Nietzsche, Husserl, Heidegger. Maar ook Hegel Marx worden gelezen en veel geciteerd.
- Europa is het middelpunt van het denken. Duitsland is in een periode van transitie naar een nationale staat en raakt in een economische crisis, maar kent filosofisch (cultureel) een bloeitijd.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

6

Ideeën op de achtergrond

- De denken was enerzijds bezig met het vinden van één achtergrond achter de werkelijkheid. (Het Zijn, de oertaal, of de oerknal)
- Anderzijds wilde men van de algemeenheid terug naar de ervaring. Kierkegaard's existentialisme krijgt praktisch vorm en inhoud.
- Religie is sterk aanwezig, maar vooral ook als afzetpunt, waarbij men zich kritisch verhoudt tot de metafysica en tot de macht van de kerk.
- Er is een combinatie zichtbaar van klassieke filosofie en actuele problemen als armoede en ongelijkheid.
- Het groepsdenken heeft gefaald, zelfs als de filosofie communistisch wordt staat de verantwoordelijkheid van het individu voorop.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

7

We kijken vanuit het nu terug!

We kennen grote literaire en filosofische namen die juist over deze chaotische periode schreven en dichtten. Dat we nu deze namen nog kennen moeten we niet verwarren met de uitzichtloosheid van hun positie toen. Voorbeelden naast deze vier;

- Anna Achmatova (Rusland 1889-1966) werd geboren tijdens het regime van de voorlaatste tsaar, en overleed 13 jaar na Stalin.
- Kafka (1883 –1924) Oostenrijk-Hongarije werd m.n. gepubliceerd na zijn dood
- Nietzsche (1844 –1900)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

8

Een eerste kennismaking

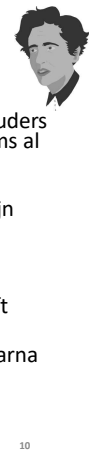

9

Hannah Arendt (1906-1975)

- Komt uit een welgesteld Joods gezin waarvan de ouders een Russische achtergrond hadden en door Pogroms al in de 18de eeuw naar Koningsberg kwamen (nu Kaliningrad).
- Opa neemt haar meer naar de synagoge, ouders zijn agnostische sociaal democraten.
- Studeert bij Heidegger (Marburg) en Jaspers (Heidelberg)
- Vlucht via Frankrijk ('33) naar Amerika ('41) en blijft daar.
- Schrijft over WOII Totalitarisme en al haar werk daarna staat in teken van dat onderzoek.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

10

Ayn Rand(1905- 1982)

- Ayn Rand (Alisa Rosenbaum) uit een geassimileerd Joods gezin in Sint-Petersburg. Vader 's apotheek wordt in 1917 in beslag genomen door de bolsjewisten, de familie gaat naar de Krim. Rand vertrekt in 1926 naar Amerika om het daar te gaan maken in vrijheid.
- Ze wordt scenarioschrijver bij een van de grote filmstudio's in Hollywood. Schrijft romans.
- Doorgebroken beïnvloedt ze m.n. Alan Greenspan, voormalig voorzitter van het Federal Reserve System. Grote invloed op neo-liberale kapitalisme en qua ideeën te vergelijken met Hayek (Road to serfdom)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

11

Simone Weil (1909-1943)

- Geboren in Parijs Joods agnostisch artsengezin. Zij en haar broer ontwikkelen zich sterk intellectueel.
- Gaat jong naar de École Normale Supérieure (1928 (eerste vrouw werd toegelaten in 1917) Ze wil een Platoons intellect worden.
- Haar moeder vlucht met haar naar de VS, maar Weil gaat terug want ze wil vanuit Engeland achter de linies gedropt worden.
- Heeft brede belangstelling voor geloof (oosterse en westerse stromingen) en mystieke ervaringen. Ze laat zich niet dopen omdat de ze de kerk afwijst.
- Is een filosofen –filosoof. (Gide, Arendt, Trotsky) Bij het grote publiek lang onbekend gebleven. Wordt na haar dood bekend door Camus die haar werk uitteeft.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

12

Simone de Beauvoir (1908-1986)

- De Beauvoir (Parijs) komt uit een Katholiek bourgeois gezin met aristocratische ambities.
- Moet gaan lesgeven en gaat dus naar de universiteit en de école normale supérieure(1929). Leert Sartre kennen. Gaat lesgeven in Marseille.
- Dat mag niet meer onder Duitse bezetting (1943)
- 1946/1947 naar VS voor lezingen,
- Na WO II politiek actief (Algerije, Zuid-Afrika, Cuba en China en studentenopstand Parijs 1968)

Maleutiek_vier vrouwen 2023-1

13